

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานมีปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการจัดการ ปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ “คน” นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับคนที่ปฏิบัติงาน หน่วยงานใดจะก้าวหน้าหรือล่าหลังขึ้นอยู่กับคน ถ้าได้คนดีและมีการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานนั้นก็ก้าวหน้าเจริญรุ่งเรืองตลอดไป ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และผู้บริหารให้มีความสำคัญในการมุ่งใจเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีแก่บุคลากร ให้มีความศรัทธาต่อหน่วยงาน ซึ่งเป็นแนวทางในการรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพให้อยู่กับองค์กรตลอดไป ฉะนั้นสิ่งที่ต้องสนใจคือ ความพึงพอใจในงานของบุคลากรในองค์กร เพราะความพึงพอใจในงานของบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคคล และอรุณ รัชธรรม (2527, หน้า 203) ได้เน้นว่า ความพึงพอใจในงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำทุกคน ทุกระดับพึงสร้างและปลูกฝังให้มีในหน่วยงานของตน เพราะความพึงพอใจงานเป็นกุญแจหรือหัวใจสำคัญของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และกล่าวว่า ถ้าผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานสูงย่อมนำไปสู่ผลงานสูงด้วย

โรงพยาบาลเป็นองค์กรสุขภาพที่ให้บริการด้าน การป้องกัน การส่งเสริม การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพแก่ประชาชน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างปกติสุข รวมทั้งเป็นแหล่งความรู้ สถาบันค้นคว้าวิจัยต่างๆ อีกด้วย และทรัพยากรบุคคลเป็นเครื่องจักรที่สำคัญในการดำเนินกิจการต่างๆ ขององค์กร ดังนั้นหากองค์กรใด หน่วยงานใดมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีประสิทธิภาพในการทำงานสูง ย่อมส่งผลให้งานของหน่วยงานนั้นมีทั้งปริมาณและคุณภาพตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ความรู้ความสามารถของบุคลากรอย่างเดียว มิอาจทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จได้ หากบุคลากรของหน่วยงานนั้นปราศจากความตั้งใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ การที่บุคลากรจะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถจนเกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีได้นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งขึ้นอยู่กับความสุข ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่องานในองค์กรนั้น ดังที่สตีลเลอร์ และพอร์เตอร์ (Steer and Porter, 1987 อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตินรากร, 2550, หน้า 244) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความพึงพอใจในการทำงาน จะมีผล

การปฏิบัติงานที่ดี และผลการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ระดับของแรงจูงใจ ความรู้ความสามารถ และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเฮอริเบอร์ก และซินเดอร์แมน (Herzberg and Synderman, 1993 อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตินรากร, 2550, หน้า 247) กล่าวว่า คนต้องการความสุขจากการทำงาน มีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการทำงานของคน และเชื่อว่าบุคคลจะปฏิบัติงานให้ดีได้ ผลงานที่มีประสิทธิภาพมักขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ผลผลิตของงานก็จะสูงขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลไม่มีความพึงพอใจในงาน ท้อถอย ผลผลิตของงานก็จะต่ำ ฉะนั้นความ พึงพอใจในการปฏิบัติงาน จึงเป็นสิ่งที่มีความหมายและความสำคัญ ทั้งสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารนอกจากจะมีภาระหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผน จัดองค์การ วินิจฉัยสั่งการ ประสานประโยชน์ของบุคลากรในหน่วยงานและองค์การ ตลอดจนปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาแล้ว หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการชักจูง โน้มน้าวจิตใจของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ให้ร่วมมือร่วมใจ ท่วมเทความรู้ ความ สามารถของแต่ละบุคคลให้เป็นประโยชน์ต่อองค์การ จนกระทั่งองค์การบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานการพยาบาลสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช มีขอบเขตการบริการดูแลรักษาผู้ป่วยทางสูติกรรมและนรีเวชกรรม ตลอดจนการบริหารทารกแรกเกิด รวมทั้งเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าวิจัยและการฝึกปฏิบัติต่างๆ เจ้าหน้าที่พยาบาลต้องปฏิบัติงานภายใต้ภาวะบีบคั้นต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ และพันธกิจของหน่วยงาน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบริหารงานเพื่อการออกจากรายการในกำกับของรัฐ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน อุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในงาน ฉะนั้นการศึกษาองค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของบุคลากรในองค์การ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากจะเป็นแนวทางให้สามารถบริหารจัดการ และปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้นให้เหมาะสมสามารถเสริมสร้างความพึงพอใจในงานให้เกิดกับบุคลากรได้ จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของพยาบาล งานการพยาบาลสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช เพื่อเป็นแนวทางในการนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบ การปรับปรุงระบบงาน การบริหารงาน องค์การและปัจจัยต่างๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรขององค์การ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานพยาบาลของงานการพยาบาล
สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานการพยาบาล
สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา ของพยาบาล จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานพยาบาลของงานการพยาบาล
สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา ของพยาบาล จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกได้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานใน
งานการพยาบาลสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราชเป็นเวลาอย่างน้อย 6 เดือน ในตำแหน่ง
พยาบาลวิชาชีพ ตามใบประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง จำนวน 315 คน
เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970,
p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 2.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้
เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ หน่วยงานที่ปฏิบัติ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานการพยาบาลสูติ
ศาสตร์-นรีเวชวิทยา และการอบรมสัมมนา

- 2.1.2 ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การในงานการพยาบาลสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา
ได้แก่ โครงสร้างองค์การ ความรับผิดชอบ รางวัล ความเสี่ยง ความอบอุ่น การสนับสนุน มาตรฐาน
การปฏิบัติงาน ความขัดแย้ง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจในงานการพยาบาลสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานพยาบาลของงานการพยาบาลสูติศาสตร์ – นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พยาบาล งานการพยาบาลสูติศาสตร์ - นรีเวชวิทยา หมายถึง พยาบาลเพศหญิง ปฏิบัติงานที่ งานการพยาบาลสูติศาสตร์ – นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราชไม่น้อยกว่า 6 เดือน ได้รับการขึ้นทะเบียนประกอบโรคศิลปะสาขาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ของสภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย

บรรยากาศองค์การในงานการพยาบาลสูติศาสตร์ – นรีเวชวิทยา หมายถึง องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในงานการพยาบาลสูติศาสตร์ – นรีเวชวิทยา ตามการรับรู้หรือความรู้สึกของพยาบาล โดยใช้แบบวัดบรรยากาศองค์การ ซึ่งสร้างขึ้นจากทฤษฎีของ ลิตวิน และสตริงเจอร์ (Litwin & Stringer, 1986) ประกอบด้วยบรรยากาศองค์การ 9 มิติ คือ โครงสร้างองค์การ ความรับผิดชอบ รางวัล ความเสี่ยง ความอบอุ่น การสนับสนุน มาตรฐานการปฏิบัติงาน ความขัดแย้งและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ความพึงพอใจในงานของพยาบาล งานการพยาบาลสูติศาสตร์ – นรีเวชวิทยา หมายถึง ความรู้สึกทางบวก ซึ่งแสดงถึงความสุขในการปฏิบัติงานของพยาบาล ที่ได้รับการตอบสนองความต้องการต่อวิชาชีพ การทำงาน และรวมถึงความรู้สึกพึงพอใจต่อการทำงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของพยาบาล งานการพยาบาลสูติศาสตร์ – นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช
2. ผู้บริหารสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างความพึงพอใจในงานของพยาบาลและบุคลากรในหน่วยงาน อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานและองค์การต่อไป